

GÜNÜMÜZ PSİKOPATOLOJİLERİNE GÜNÜMÜZ SÖYLEMİ

BAĞLAMINDA LACANCI BİR BAKIŞ¹

Özge Soysal

Ekonomik liberalizmin hakim söylemi psikanalizin ilk dersini iyi aklında tutmuştur : tatmin bütün insani yaşamın bencil amacıdır. Ama ilkinden ayrılmaz olan ikinci dersi unutmuştur : her zevk ,toplumsal grup bağıni korumak için, ancak sınırlı ve tamamlanmamış olabilir.

Serge Lesourd

Bu yazıda temel olarak iki konuyu incelemeye çalışacağız: semptom, dil ve toplumsal söylem arasındaki bağ ve günümüz yaygın kapitalist söyleminin öznenin ruhsal yaşantısını nasıl koşulladığı ve bu durumun klinisyenin pratiğini nasıl etkilediği.

Psikanaliz için semptom, basit bir neden sonuç ilişkisiyle açıklayabileceğimiz ve bilimsel yaklaşımlarda olduğu gibi köken olarak bir neden belirleyebileceğimiz bir oluşumdan çok, söylemin etkisiyle meydana gelen bir oluşumdur. Bir başka deyişle, semptom, Descartes'tan bu yana gelen mantıksal bir düzenleme, yani kartezyen bilimsel bir bakış açısı içerisinde değil, dil sistemindeki gösterge zinciri içinde anlam bulur.

Semptom, Freud'un "Günlük Yaşamın Psikopatolojisi" (1901) adlı yapıtında özel adların unutulması bölümündeki "Signorelli" örneğiyle gösterdiği gibi, bir "söylenilemeyendir", bir "bekleyiştir", sözü ve söylemeyi bekleyiştir. Söz konusu olan illâ acı çeken bir özne değil, ama bekleyişte olan bir öznedir. Çünkü, unutilan sözcük aracılığıyla, ve unutilan sözcüğün yerine gelen diğer sözcük ve sözcükler arasındaki çağrışım zinciriyle, öznenin bilince ulaşamaksızın dönüp duran ve onu meşgul eden asıl düşüncesine ulaşırız. Freud, bize böylelikle bilinçdışının derinliklerimizde kalan toz tutmuş ve zaman zaman beliriveren bir kalıntıdan değil, düşler, unutmalar, sürçmeler, şakalar gibi oluşumlarla, edim ve sözlerle sürekli etkin olan bir süreç olduğunu göstermiştir. Bilinçdışı arzunun gerçekleşmeye çalışmasının ve bu arzunun kısmi ifadesine izin veren benliğin savunma

¹ Bu yazı, Bağlam yayınlarının "Psikanaliz Yazıları" 2006 İlkbahar sayısında yayınlanmış ve İstanbul Psikanaliz Derneği'nin "2006 Psikanaliz Yazıları Ödülü" nü almıştır. Bu yazı aynı zamanda 10 seneyi aşkın bir süredir toplumsal bağ, psikanaliz ve psikopatoloji üzerine yaptığım çalışmalara bir giriş niteliğindedir. Yunanca, Fransızca ve İngilizce olmak üzere birçok farklı dilde yayınlanmıştır.

düzeneklerinin bir uzlaşması olan, ve de zevk (jouissance) kaynağını harekete geçiren semptom, unutmada görüldüğü gibi, bastırılmış eski bir gösterenin yerine yeni bir gösterenin ikame edilmesi ve bu iki gösteren arasında bir benzerlik bağı oluşturulmasıdır².

Signorelli örneğinin de gösterdiği gibi, bilinçdışı arzuyu gösteren bastırılmış sözcük silinmiş fakat yok olmamıştır; onun yerine geçen sözcük *artıklarında* yoğunlaşmıştır. Kısacası diyebiliriz ki, semptom-gösterge ne nedenini, ne yinelemesini ne de anlamını denetleyemediğimiz, tüm bilinçli bilginin ötesinde, özneye kendini dayatandır.

Burada konumuz açısından önemli olan nokta, semptomun baskın toplumsal söylemden bağımsız olmadığı ve her zaman bir üçüncüyü içerdiği. Freud'un "Espriler ve Bilinçdışıyla Olan İlişkileri" (1905) adlı yapıtında açıkladığı gibi, yapılan bir esprinin, espri olarak onaylanması için her zaman bir üçüncü kişiye gereksinim vardır³. Çünkü yapılan espri birine, yani dinleyen üçüncü bir kişiye seslenir ve ona göndermede bulunur. Daha sonra Lacan'ın da özne kuramında ayrıntılı olarak geliştirdiği gibi, öznelerarasılık iki özne arasında değil, ancak üçüncüye, yani "Öteki"⁴ye göndermenin olduğu yerde olasıdır. İçinde yerleştiğimiz ve çoğu kez de onun tarafından aşıldığımız dil sistemi özneye her zaman için Ötekinden gelir. Aynı şekilde, taşıyıcısı olduğumuz sözcükler Ötekinden gelmekle birlikte, her zaman bir üçüncüye, yani Ötekine seslenmektedir. Bu en basit ve anlaşılır şekliyle öznenin kuruluşunun koşuludur ve Lacan'ın deyimiyle bu ancak öznenin bölünmesiyle (\$ - sujet barré) mümkündür.

Baba metaforunun, artık bilinçdışı olan asıl arzu nesnesini –anneyi- metaforik olarak göstermesiyle, öznesel bölünme gerçekleşmiş –ki bilinçdışının koşulu da budur- ve özne simgesel düzene boyun eğmiştir. Freud'da da *Spaltung* sözcüğü ile dile getirilen bölünmüşlük kavramı, bir yandan ruhsal aygıtın bölünmüşlüğünü, diğer yandan da bir düzlemin kendi içindeki bölünmüşlüğüne gönderme yapar⁵. Kuşkusuz, daha sonraları bu kavram, Lacan için

² Burada epistemolojik bakımdan açık olmak gerekirse, bilindiği gibi dilbilim Freud'un yaşadığı dönemde henüz yaygınlık kazanmamış olduğu için gösteren kavramı Freud'un kullandığı bir terim değildir. Gösteren, Lacan'ın, dönemindeki yapısalci dilbilim kuramlarının etkisiyle "Freud'a geri dönüş" adlı çalışmasıyla bilinçdışı kuramını dilbilim düzeyine yükseltirken ("*Bilinçdışı bir dil gibi yapılanmıştır*") bilinçdışı özne kuramının temelini yerleştirdiği ana kavramlardan biridir.

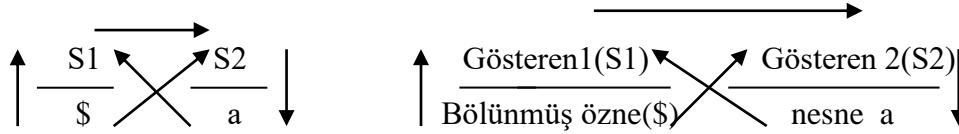
³ Bu mekanizmaya Freud'un kuramından diğer temel bir örnek olarak anne-çocuk-baba üçlüsünü gerektiren Oedipus karmaşasını verebiliriz.

⁴ İmgesel eşin ötesinde olan, özneyi belirleyen, ona öncel ve dışsal olan.

⁵ S. Freud, *Le clivage du moi dans le processus de défense* (1938), *Résultats, idées, problèmes II*, 2002, s.284. Fransızca'ya Almanca'dan J. Laplanche ve J.-B. Pontalis tarafından "clivage du moi" yani "benliğin bölünmüşlüğü" olarak çevrilen, "Ichspaltung" sözcüğü Almanca'da Fransızca'daki gibi benlik ve özne (le moi et le je) sözcüklerini karşılayan iki ayrı kelime olmamasından dolayı bir çeviri sorununu ortaya koyar. Çünkü, psikanalitik kuramda benlik ve özne aynı anlama gelmemektedir. *Benlik*, daha çok özdeşim kurma ve savunma düzeneklerinin yerini belirtirken, *özne*, arzu, zevk (jouissance) ve kastrasyon gibi kavramların yerini belirtir. Freud'un bu metnindeki "*benlik*" terimi *özne* olarak yorumlanabilir, ancak, bu yorum Lacancı yaklaşımla

özneliğin kuruluşunu ve yapısını açıklayan temel bir kavram olacaktır. Öznenin bölünmüş olduğunu söylemek, Lacan'a göre, öznenin konuşan-varlık (parlêtre) olduğunu, varolmakta eksikli olduğunu (manque à être) ve öznenin kuruluşuna *neden* olanın gösteren düzeneği olduğunu kabul etmektir. Bu bölünmüşlüğün bir göstergesi ve hatta garantisi olan semptom da tıpkı Freud'un esprilerin düzeneğinde açıkladığı gibi, bir üçüncüye, Ötekiye gönderim olmaksızın düşünülemez. Açıklayalım:

Toplumsal bağ temel olarak iki tür söylem şekline göre düzenlenmektedir. Bunlardan ilkinin, Lacan, Hegel'in köle-efendi diyalektiğinden yola çıkarak, *efendinin söylemi* (discours du maître) olarak adlandırmıştır⁶. Toplumsal söylemin bu simgesel düzenlenişi, fail-gösteren (S1-agent), bilgi-öteki (S2-autre), bölünmüş özne-hakikat (\$-vérité), nesne *a* -oluşum (objet *a*-production) gibi dört unsurdan oluşmakta ve aynı zamanda bize bilinçdışı öznesinin yapısını da göstermektedir. Şöyle ki:

Özne (\$), her zaman, bir gösteren tarafından başka bir gösteren için temsil edilmektedir (S1→S2). Bölünmüş özneye, diğer bir deyişle bilindışı özneye, onun temsilcisi arasında doğrudan bir iletişim yoktur. S1 ve \$ arasındaki çizgi de bunun işaretidir. Çünkü özneyi diğer bir gösteren (S2) için temsil eden gösteren (S1) özneye dışsaldır, yani daha önce de söylediğimiz gibi, tüm gösterenlerin kaynağı olan Ötekinden gelmektedir. Özne, söylem içinde yalnızca *taşıyıcısı* ve *sonucu* olduğu bu gösteren sayesinde yer almakla birlikte onun yönlendiricisi değildir. Zira, baba yasasının, yani baba metaforunun öznenin ilk arzu nesnesi ve doyum kaynağı annenin yerine ikame edilmesiyle birlikte, özne sınırlar dünyasına girmiştir -ki kastrasyon da budur- ve artık temel arzu nesnesinin ona esinlediği sözcükleri babanın adı, yani kültürün yasası düzenlemektedir.

Bu temsiliyet düzeneğinin meydana getirdiği bir oluşum vardır : eksiklik (manque) ya da diğer adlarıyla arzu nesnesi, nesne *a* ya da zevk-fazlası (plus-de-jouir). Ve bu arzu nesnesini özne Ötekinin alanına (S2) yerleştirmektedir. Bu yüzden her söylemde bu eksikliği

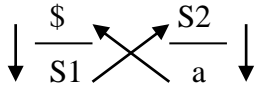
olasıdır. Unutmamak gerekir ki Lacan, bilinçdışı özne kuramını kurarken Freud'un bu metnindeki "Ichspaltung" teriminden yola çıkmıştır.

⁶ Lacan, *L'envers de la psychanalyse* (1969-1970) adlı seminerinde, efendinin söyleminden yola çıkarak histeriğin söylemi, bilimsel söylem ve analitik söylem olmak üzere toplam 4 söylem belirlemiş ve daha sonra bunlara beşinci olarak kapitalist söylemi eklemiştir. Biz burada yalnızca bunlardan üçüne, efendinin söylemine, analitik söyleme ve kapitalist söyleme değineceğiz.

gidermesi için Ötekine sesleniriz. Fakat öznedeki eksik olan ve onu mutlak doyuma ulaştıracak olan bu nesne aynı zamanda Ötekinde de eksik olanıdır. Hem öznenin hem de Ötekinden ayrılmış olan nesne a (meme, dışkı, ses, bakış) bu ikisinin arasında bulunmaktadır. Ok işaretleri izlenirse, özne ($\$$) ve arzu nesnesi (a) arasında -düşlem dışında- doğrudan hiçbir ilişki bulunmamaktadır. Arzu nesnesi (a), özneye değil, gösterene ($S1$) geri dönmektedir. Öznenin eksikli olması ve bir zamanlar simgesel düzenin konuşan bir varlığı olmak için yitirdiği mutlak doyum nesnesine hiçbir zaman ulaşamaması, öznenin yapısını gösteren bu söylemde esastır.

Melankoliyle birlikte tarihte sözü edilmiş en eski ruhsal hastalık olan histeri bunun en iyi örneğidir. Eksikli, tamamlanmamış olmaktan sürekli şikayet eden histerik, Ötekine, yani efendiye (bu bilimsel bilgi olabileceği gibi psikologlar ya da sıklıkla gördüğümüz gibi seksologlar da olabilir) eksikliliğini doyurması ve bölünmüşlüğü iptal etmesi için seslenmektedir: “Bana mükemmel olmak için ne yapmam gerektiğini söyle”. Bu söylem, Lacan’ın da belirttiği gibi, tüm zamanlardan bağımsız olan, yani tarihte sürekli var olmuş ve var olacak bir söylemdir. Çünkü bu, öznenin şikayetinde dile gelen bölünmüşlüğü, tam olamamanın söylemidir.

Sosyal bağı düzenleyen ve özneliliğin yapısına tamamiyle ters düşen ikinci söylem ise Lacan tarafından “kapitalist söylem” olarak adlandırılmıştır:

Şekilde görüldüğü üzere, Lacan kapitalist söylemin düzeninde okların yönelimini değiştirmiştir. Örneğin, artık özne ve arzu nesnesi arasında hiçbir engel bulunmamakta, dahası özneyi belirleyen şey, ona dışsal olan bir gösterenden çok, bu nesne olmaktadır. Diğer bir deyişle, dört unsur da birbirine eşit düzeydedir ve öncelik ortadan kalkmıştır. Şekilde de görebileceğimiz gibi, özne, kendisini temsil eden göstereni kendisi seçmekte ve arzu nesnesine gerçek hayatta ulaşabilmekte, daha doğrusu ulaştığı yanılsamasını güçlü bir şekilde korumaktadır. Günümüz tüketim söylemi bireye “işte, kim olduğunu belirleyen ve istediğin zaman sahip olabileceğin nesne” diye seslenmektedir. Efendinin söyleminde dile gelen öznenin şikayeti kapitalist söylemle birlikte bir cevap bulmaktadır. Fakat, bulduğu bu cevap, ruhsal düzlemde; yani “düşlem” düzleminde olmayıp, gerçek hayatta nesneyle bulduğu ya da bulduğunu sandığı bir cevaptır.

Her simgesel düzenleme gibi, bu söylem de kendi psikopatolojilerini üretmektedir. Söylemi değiştirdiğimizde ise psikopatolojinin ve şikayetin düzlemine de değiştiririz. Her zaman bir üçüncüye, bir yasaya ve yasak olana gönderimde bulunan efendinin söylemi bize histerinin, fobinin, yani genel anlamda nevrozun yapısını sunmaktadır. Söz konusu olan mutlak doyumun ve tamamlanmışlığın olanaksızlığıdır ve bundan sorumlu olan da özne değil, fakat onun gönderimde bulunduğu simgesel yasadır.

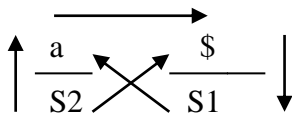
Günümüz söylemi olan kapitalist söylemde ise üçüncüye; yani yasak olana ve olanaksıza yer yoktur. Zira, bu bir olanaksızlık değil, yalnızca zaman sorunudur; öyle ki kapitalist söylem bugün değilse bile yarın mutlaka doyum nesnenizi üretiyoruz diyerek yanılsamayı korumaktadır. Bireye “bana sahip olduğun nesneyi söyle sana kim olduğunu söyleyeyim” şeklinde yönelen bu tüketim söylemi, doyum nesnesine ulaşamayan özneyi de bulunduğu bunalım içinde tek başına bırakmaktadır. Bu durum da anlaşılacağı üzere nesneye günümüz tüketim toplumunda oldukça özel bir yer atfetmektedir. Her şeyin mümkün olduğu yerde her şeyden zevklenmek de mümkündür. Bunun için televizyonlardaki eğlence ve magazin programlarına bakmak, reklamları izlemek, kadın dergilerinin sayfalarını karıştırmak, mağazaların sloganlarına göz atmak, mutlu ve başarılı olmak için yapılması gerekenlerin sıralandığı yazıları okumak yeterlidir: “İstersen olur!”, “olanaksız iste!”, “eğlen, mutlu ol, zevk al!”, “duvarlarını yık, sınırlarını aş!” vb...

Yukarıda da belirttiğimiz gibi, kapitalist söylem öznenin yapısına ve işleyişine tamamıyla ters düşer. “Zevk al!” buyruğunun ve bunu çağrıştıran sınırsız imge yağmurunun altında kalan özne, halen bölünmüş olarak kalmaya devam eder. Bu temel bir noktadır, çünkü değişen öznenin yapısı değil, Ötekinin, yani öznenin kendini konumlandığı, gönderimde bulunduğu alandır. Öznenin şikayetlerini ve semptomunu yönlendirdiği Öteki artık efendinin söyleminde olduğu gibi eksikli, yasanın garantisi olan, arzuyu, kaybı ve tamamlanmamışlığı ileten bir Öteki değil, herşeyin gerçekleşebileceğini, yasağın olmadığını söyleyen bir tüketim Ötekisidir. Bu durumda da söz konusu olan, arzuyu doğuran arzu (désir) değil, hemen gerçekleşmek isteyen zevktir (jouissance). Zira, öznenin bulduğu cevap arzulamaya iten eksiğin sunumu değil, mutlak doyum için bulduğu nesnedir. Zincirlerinden kopmuşçasına hiçbir sınır tanımayan, herhangi bir proje ya da arzuya dahil olmaktan kaçınan ya da zorluk çeken ve derin bir yalnızlık içinde bulunan çocuklar bunun klinik bir örneğidir. Aynı şekilde, sınır durumlar, ergenlerde sıklıkla karşılaştığımız eyleme geçiş (passage à l’acte) ve melankolikleşme de günümüzde sık rastlanan psikopatolojilerdendir.

Ruhsal hiçbir sınır bulamayan öznenin bulduğu tek sınır bedeninin, yani gerçeğin (réel) sınırı olan biyolojik bir sınırdır. Eyleme geçen ve tıpkı her gün söylenildiği gibi

olanaksız deneyen ergen, mutlak doyuma ancak ölüm pahasına ulaşabilmektedir. Nesnenin hiçbir zaman yeteri kadar iyi olmadığı, doyum vermediği durumlarda da özne kendini depresyonun içinde bulmaktadır. Daha da kötüsü, üçüncüye, yasaya gönderimde bulunmadığı için bu durumdan yalnızca ve yalnızca kendisini sorumlu tutmaktadır. Çünkü, tüketim söylemi ona mutlu olabileceği her türlü olanağı sunmakta ve ne istiyorsa olabileceği fırsatını, bilim sayesinde acılarını düzeltereceği nesneyi vermektedir. Öyleyse mutlu olamama, ideal doyumu bulamama durumunun tek sorumlusu öznenin kendisidir. Narsisizmin olumsuzlanması, yetersizlik, güçsüzlük semptomları, depresyon ya da öznenin tüm-güçlülüğü içinde kendini tükettiği hiperaktivite günümüz modern psikopatolojilerine verebileceğimiz örneklerdendir.

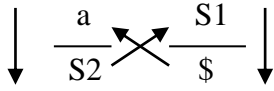
Semptomun artık yasak olana gönderimde bulunmadığı, öznenin bölünmüşlüğü yasanın değil de olanaksızın, yani biyolojik-bedensel gerçeğin sağladığı bu modern ve post-modern söylemlerde, klinisyen de çalışmasında semptomu tüm bu süreçleri göz önünde bulundurarak ele almalıdır. Çünkü, bilimsel söylemin karşıtı olan analistin söylemi, incelediğimiz kapitalist söylem düzenine ve ondan türeyen terapi düzeneklerinin aksi yönünde işlemektedir. Analist, karşısına yetersizlik ya da güçsüzlük semptomlarıyla gelen özneye, diğer davranışçı bilişsel terapilerde olduğu gibi onu belirleyecek ya da onaracak nesneyi sunmaktan ya da öğütlemekten olabildiğine uzaktır. Zira, varlığın bütünlüğü, harmonisi öznenin semptomunda dile gelen nefret-aşk, haz-hoşnutsuzluk, vb. arasındaki bölünmüşlükten dolayı mümkün değildir. Bu yüzden de modern söylem çeşitlerinin, terapilerin iptal etmek istediği yitik (perte) ve eksikliği (manque) koruyarak, doldurmak yerine boşluğa yer bırakarak öznenin üstündeki çizgiyi-yarığı korumak, analitik çalışmanın çerçevesini belirler. Sürekli metonimisel bir kaymanın olduğu ve hiçbir ruhsal sınırnın, metaforun bu kaymayı durdurmadığı durumlarda analistin çalışması adeta bir köpüleme (capitonnage) çalışmasını andırır: özneyi arzulamaya iten bu eksikliği onarmak yerine bununla birlikte yaşayabilmesinin olanağını sağlamak ve kastrasyondan ekonomide bulunmamak.

Lacan'ın yukarıda görüldüğü şekliyle şematize ettiği analitik söylemde, analiz edilen tarafından *bildiği-varsayılan-özne* (sujet-supposé-savoir) [S2-analyst], analiz edilene, yani kendi serbest çağrışım zinciri içinde gösterenlerini (S1) ifade etmeye yetenekli olan özneye

($\$$) yönelmektedir. Öznenin farkına varmaksızın ürettiği gösterenler ise, arzu nedeni nesnesinin (nesne a) etrafında dönmekte ve analiste yönelik sevgi-nefret duyguları aktarımının yorumlanmasında açılım bulmaktadır. Burada konumuz açısından önemli olan nokta, arzu nesnesinin bir delik, özneyi konuşmaya iten bir motor olduğu ve asla özneye analist tarafından sunulabilecek somut bir nesne olmadığıdır. Şekilde görülebileceği gibi analist (S2), arzuyu canlı tutmakla beraber, bu arzu nesnesi çevresinde dönen (a) gösterenlerin metonimik bir yer değiştirmesini de olanaklı kılmaktadır.

Bununla birlikte, günümüzde sıklıkla karşılaştığımız ve çoğu kapitalist modern söylemin bir yansıması olan birçok terapi ve tedavi çeşidi, analistin söyleminin tersine işlemektedir. Ülkemizde gün geçikçe çoğalan özel eğitim merkezleri bunun bir örneği olmakla birlikte, aslında terapistin söylemini tam da bir söylem olarak adlandıramayız, zira burada bilinçdışı öznesinden çok bilimin öznesine yer vardır. Açıklamaya çalışalım:

Fark edileceği gibi, okların yönü tekrar değişmiştir. Bilirkişi konumuyla sıkı ilişki içinde olan bilişsel-davranışçı terapist ya da özel eğitimci (S2), özneye onu belirlediğini düşündüğü göstereni vermekle, (hastalığınız budur, aslında şu sebepten sıkıntı çekiyorsunuz, yaşadıklarınızın anlamı şu ya da budur, böyle düşünmekle çok haklısınız, şu şekilde düşünmeye çalışırsanız daha iyi olur vs.) öznenin zaten sıkı sıkıya yapışmış ve aslında bundan şikayet ettiği kadar, memnun da olduğu semptom-gösterenin söylemin akışkanlığında diğer gösterenlere yer bırakabilmesinin olanağını sağlamaktan olabildiğine uzaktır. Bunun sonuçları özne için azımsanmayacak ölçüde büyüktür; çünkü bilim sayesinde özneyi daha kaliteli ve mutlu bir yaşam için programlayan terapist, arzu nesnesini salt bir gereksinim nesnesine indirgemekte ve gerçeklikte elde edebilmenin yolunu açmaktadır. Hatırlatalım ki, nesne a , öznenin dilin ve kültürün dünyasına girmek amacıyla bir zamanlar ayrılmak zorunda kaldığı, kontrolünden kaçan, “işte budur” diyemeyeceğimiz, ancak beden kısmı “parçaları-kopuklukları” (emme nesnesi meme, boşaltım nesnesi dışkı, ses ve bakış) aracılığıyla sezebileceğimiz, özneyi ne olursa olsun arzulamaya iten bir deliktir, boşluğun yazılımıdır. Psikanalizin bize öğrettiği, hiçbir besinin bebeğin anne memesini talebini doyuramayacağı gibi, hiçbir gereksinim nesnesinin de özneyi ideal mutlak doyuma ulaştıramıyacağıdır. Yapıdaki bu temel eksikliği doldurmaya kalkışan her tedavi yöntemi de özneyi yaratıcılığa, üretkenliğe,

kıscası yüceltmeye iten bilinçdışı arzuyu susturmuş, dolayısıyla da özneyi susturmuş olmaktadır.

Yazımızda uzun erimli bir psikanalitik sürecini örnek olarak verdik. Ama Lacancı yaklaşım ve tüm bu şekiller çoğunlukla sanıldığı gibi anlaşılmaktan uzak salt bir kuram değildir. Tersine günümüzün, özneyi gitgide melankoli, depresyon, intihar, madde bağımlılığı, sınır durumlar gibi örneğini verdiğimiz psikopatolojilere iten *sınırsız* toplumunda klinisyenin çalışma çerçevesini aydınlatan bir yaklaşımdır. Klinisyenin özneyi dinlediği konum, bir ayağı bilimsel söyleme diğer ayağı tüketime dayanan modern söylemin Ötekisiyle aynı olmayıp arzunun kollayıcısı olan simgesel yasaya gönderimde bulunan bir konumdur. Analistin cevap veremeyeceği bir yer varsa o da psişik gerçeklikten uzak olan gerçek (réel) dünyanın gerçekliğidir. Öyle sanıyoruz ki öznenin ruhsal yaşantısının toplumsalla olan bağı ve yaygın söylemin ruhsallıktaki yansımaları, her zamankinden çok belki de şimdi ve bundan sonrasında klinisyenler ve analistler tarafından aydınlatılması gereken başlıca konular arasında olacaktır.

Kaynakça :

- DOR, J. *Introduction à la lecture de Lacan : L'inconscient structuré comme un langage. La structure du sujet*, Paris, Denoël, 2002.
- FREUD, S. *Günlük Yaşamın Psikopatolojisi* (1901), İstanbul, Payel yayınları, 1996 .
- FREUD, S. *Espriler ve Bilinçdışı İle İlişkileri* (1905), İstanbul, Payel yayınları, 1996.
- FREUD, S. *Totem ve Tabu* (1913), Sosyal yayınları, 1993.
- FREUD, S. *Uygarlığın Huzursuzluğu* (1930), İstanbul, Metis yayınları, 1999.
- FREUD, S. "Le clivage du moi dans le processus de défense" (1938). In *Résultats, idées, problèmes II*, Paris, PUF, 2002, s. 282-286.
- LACAN, J. *Le Séminaire Livre V. Formations de l'inconscient* (1957-1958), Paris, Le Seuil, 1998.
- LACAN, J. *Les quatre concepts fondamentaux de la psychanalyse* (1964), Paris, Le Seuil, 2002.
- LACAN, J. "Position de l'inconscient" (1964), In *Écrits II*, Paris, Le Seuil, 1999.
- LACAN, J. "La science et la vérité" (1966), In *Écrits II*, Paris, Le Seuil, 1999.
- LACAN, J. *Le Séminaire Livre XVII L'envers de la psychanalyse* (1960-1970), Paris, Le Seuil, 1992.
- LESOURD, S. *La construction adolescente*, Bonchamp-Lès-Laval, Érès « arcanes », 2005.
- LESOURD, S. *Comment taire le sujet ? Des discours aux parlottes libérales*, Ramonville Saint-Agne, Érès « humus », 2006.
- MELMAN, C. "La Jouissance Autre", In *Cliniques psychanalytiques*, Paris Bibliotheque du trimestre analytique, 1991, p. 41-45.
- NASIO, J. -D. *Cinq leçons sur la théorie de Jacques Lacan*, Paris, Payot, 2001.

Lacanian point of view to the actual psychopathology in the context of actual discourse :

This article concentrate basicly on two points : the connection between symptom, language and social discourse, and that how the dominant capitalist discourse of our time conditon the psychic life of the subject and that how this situation influence the practice of the clinician.

Our questioning base on the three modalities of the discourse – the discourse of the master, the discourse of the analyste, the discourse of the capitalism - beetween which J. Lacan exposed in his seminar entitled « L'envers de la psychanalyse (1969-1970)» and try to explain the present-days pychopathologies of the modern and post-modern subject such depression, impotence, disnarcissisation, border line, drug addiction and attempt to show the handicaps and the illusions of the news pscyological practices that takes root from liberal economy and from authority of the scientific knowledge.

